

Djelovodni broj: 05-29/23-3

ZAŠTITNIK LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE

NACIONALNI PREVENTIVNI MEHANIZAM

**Po Opcionom protokolu uz Konvenciju UN protiv torture
i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka**

IZVJEŠTAJ O KONTROLNOM OBILASKU

JU Dom starih Bijelo Polje

Podgorica, decembar 2023. godine

Podaci o obilasku

Vrsta obilaska:	Kontrolni obilazak;
Svrha obilaska:	Ocjena stanja i ispunjenosti ranijih preporuka Zaštitnika ¹ , prevencija torture;
Datum obilaska:	01. novembar 2023. godine;
Najava obilaska:	Obilazak nije najavljen;
Tim za obilazak:	Snežana Mijušković, zamjenica Zaštitnika Danijela Brajković, savjetnica Zaštitnika Milica Kovačević, glavna savjetnica Zaštitnika

1. Uvod

Zaštitnik, u skladu sa Ustavom Crne Gore² i Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore³, vrši poslove Nacionalnog preventivnog mehanizma (NPM) u cilju prevencije mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja lica lišenih slobode, a u skladu sa Zakonom o potvrđivanju Opcionog protokola uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka⁴.

NPM preduzima mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, sprovođenjem redovnih i kontrolnih obilazaka mjesta u kojima se nalaze ili se mogu naći lica lišena slobode ili lica kojima je ograničeno kretanje, odlukom suda ili drugog državnog organa.

Članovi tima NPM-a imaju pravo:

- da bez prethodne najave obilaze organe, ustanove i organizacije i pregledaju prostorije u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode;
- na pristup podacima o: organima, ustanovama i organizacijama u kojima se nalaze lica lišena slobode, broju lica lišenih slobode u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze i o postupanju sa licima lišenim slobode;
- da bez prisustva službenog lica razgovaraju sa licima lišenim slobode i drugim licima koja mogu da daju odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze.

---

¹ Svi izrazi koji se u ovom Izveštaju koriste u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu;

² Član 81 Ustava Crne Gore;

³ Zakon o Zaštitniku ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 od 15.08.2011, 032/14 od 30.07.2014, 021/17 od 31.03.2017);

⁴ "Službeni list Crne Gore – međunarodni ugovori", br 9/2008;

1.1. Razgovor sa zaposlenima u Ju Dom starih Bijelo Polje

Na početku kontrolnog obilaska obavljen je razgovor sa službenicom Aidom Spahić koja je zadužena za pravne poslove. Ona je tim NPM-a izvjestila o aktivnostima koje Dom preduzima za unapređenje boravka starih lica.

1.2 Opšte informacije

Kapacitet Doma je 200 mjesta, sobe su dvokrevetne i trokrevetne, a svaka je opremljena odgovarajućim mobiljarom, sobe posjeduju terasu i kupatilo koje je prilagođeno korisnicima usluga. U sklopu Doma nalaze se i prostorije za rekreaciju i druženje korisnika.

U momentu obilaska NPM-a u Domu su se nalazila 153 lica, a prosjek godina bio je 75. Na prvom spratu bilo je smješteno 56 korisnika, na drugom 59, a na trećem 27 korisnika. Ukupno je 52 lica koristilo kolica, a četvero hodalicu. Na odjeljenju demencije bilo je smješteno 17 lica.

Po ugovoru je bilo smješteno 38 korisnika. Sa dekubitusom je bilo 4 korisnika (dekubitusi su najčešće prisutni kod pacijenata sa ograničenom pokretljivošću). - lišeno 118, a zadržano 19 lica.

Sredstva prinude su bila korišćena šest puta, u svim slučajevima opravdano – fizička snaga tri puta, sredstva za vezivanje u dva slučaja i sredstva za nadraživanje u jednom slučaju.

1.3 Ispunjenost ranije datih preporuka

Uvidom u aktuelno stanje zaključeno je sljedeće vezano za primjenu preporuka:

Tim NPM je upoznat da Dom ne posjeduje dovoljna finansijska sredstva kao bi teretni lift bio popravljen i stavljen u upotrebu. Za realizaciju navedene preporuke nepohodna bi bila i potpora resornog ministarstva.

Preporuka - da pristupe rekonstrukciji Doma kako bi osposobio teretni lift - nije ispunjena.

Dom preduzima korake da se po potrebi i u skladu sa vremenskim prilikama obezbijedi adekvatno grijanje. Grijna sezona počinje 15. oktobra i grijanje se uključuje periodično, pet dnevno po tri sata.

Preporuka – da obezbijedi adekvatno grijanje korisnika u skladu sa realnim potrebama – ispunjena

Grejna tijela su uklonjena iz hodnika i pojedinačnih prostorija, ali kako nam je saopšteno, na insistiranje korisnika rešoi su postavljeni u trpezarijama gdje su pod nadzorom servira.

Preporuka – da ukloni sva grejna tijela iz hodnika i pojedinačnih prostorija – ispunjena

U prethodnom periodu obavljeno je krećenje prvog sprata gdje su Odjeljenja palijative i demencije (sobe korisnika i trpezarija) i trpezarija na trećem spratu. U toku je bilo krećenje soba i trpezarije na drugom spratu.

Preporuka – da u što kraćem roku izvrši krećenje ustanove – ispunjena

Sredstvima iz donacije koja je data Domu na korišćenje realizovana je rekonstrukcija i sanacija podova na prvom spratu.

Preporuka – da pristupi saniranju podova – ispunjena

Kako je timu NPM-a saopšteno u toku je bilo dekorisanje prvog sprata. Sugestija NPM-a je da okruženje u kojem borave korisnici , a naročito sobe bude što više personalizovana, u cilju prijatnijeg ambijenta i pozitivnog terapijskog okruženja.⁵

Preporuka - da personalizuju prostor na način što će biti postavljene zavjese, prigodno dekorišu zidove i na druge dostupne načine stvore prijatno životno okruženje za korisnike – djelimično ispunjena

Tokom obilaska timu je bilo saopšteno da još nije Pristupio registraciji ambulante i da su u proceduri prikupljanja potrebne dokumentacije kao i opreme potrebne za registraciju.

Preporuka - da razmotri mogućnost da se za stalno zaposli doktor medicine i da se Dom starih umreži u zdravstveni sistem, da bi se ljekarima omogućilo pisanje izvještaja, uputa, recepata itd. u ambulanti u kojoj obavljaju pregled.– nije ispunjena.

---

⁵ CPT/inf(98)12-part, paragraf 34

1.4 Saradnja službenih lica timom NPM-a

Saradnja službenika sa timom NPM-a bila dobra. Članovima tima pružene su date informacije, omogućen je obilazak i fotografisanje prostorija za zadržavanje i uvid u traženu dokumentaciju.

1.5 Zaključak

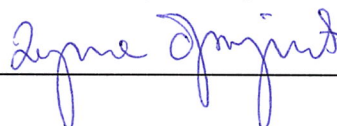
Opšti utisak tima je da Dom ulaže napore kako bi usluge korisnicima bile pružene sa najvišim standardima. Na to ukazuju i realizovane preporuke koje su upućene tokom prethodnog obilaska. Zaštitnik kao NPM istvoreneno ukazuje na važnost implemetacije svih preporuka, poštovanja važećih standrada propisanih domaćom legislativom, ali i onih međunarodnih.

Kada su u pitanju systemske preopruke za koje važna podrška resornog Ministarstva i i dodatna finansijska sredstva Zaštitnik kao NPM izražava očekivanja da će se njima pristupiti u cilju unapređenja materijalnih uslova i kadrovskih potreba u Domu.

Savjetnica Zaštitnika za zaštitu od torture, bezbjednost i NPM

Danijela Brajković
